

Jde o spojení protikladů

Otvořivé věrnosti mluvíme, když máme dojem, že bychom měli dělat věci jinak, nově, a přitom zachovat jejich podstatu. Jakým obdobným obrazem to vyjádřit? Pružná pevnost, dynamická stálost, aktivní pasivita, činnost v kontemplaci, různost v jednotě...? Vždy jde o spojení protikladů, které se však navzájem nevylučují, ale obohacují, společně vytvářejí živý celek a dávají život. Každá živá bytost se neustále mění a obnovuje a přitom stále zůstává sebou. Církev je živé společenství, které má v každé době a kultuře trochu jinou tvářnost, a přece je stále jedna a tatáž, Boží, Kristova.

Chceme, aby to platilo i pro jezuitský řád, a Ignácovo charizma nám v tom pomáhá. Při obrácení v Loyole se Ignác setkal s živým Bohem, začal vnímat jeho moudré vedení a na svých cestách získal schopnost odlišovat věci podstatné od časově, kulturně a místně podmíněných. Svou zkušenost předal svým prvním společníkům a v Konstitucích vtělil do způsobu jednání Tovaryšstva. Jezuité se tak dodnes snaží žít. Neobejde se to bez hledání a napětí, ale bez nich život není. Věrná služba živému Bohu nemůže být jiná než živá a tvořivá.

František Hylmar, S.J.

Tvořivě věrní

Hlásání evangelia s sebou přináší vždy nové výzvy, na které je důležité umět odpovídat. Také jezuitský řád hledá ve svém působení cesty, jak vstupovat do nových oblastí nebo jak novým způsobem zpřístupňovat Ježíšovu zvěst.

V úvahách o tomto hledání užívá také kategorii tvůrčí věrnosti.

Druhý vatikánský koncil vyzval řeholní společenství, aby svůj život i působení obnovily způsobem, který bude přiměřený potřebám moderní doby. Na jedné straně tato obnova zahrnuje zakotvenost v učení evangelia a ve zdravé tradici vlastního institutu (tzv. návrat k pramenům), zároveň na druhé straně vyžaduje účast na současném životě církve i dnešního světa tak, aby řeholníci mohli „ve světle víry moudře posuzovat záležitosti dnešního světa a s planoucí apoštolskou horlivostí účinněji lidem pomáhat“ (*Perfectae caritatis* 2). Tento dvojí rozměr přizpůsobené obnovy řeholního života chce vyjádřit právě termín „tvůrčí věrnost“. Míjí se tím věrnost vlastním kořenům a pramenům, které formují způsob života řeholního společenství, a tvůrčí způsob působení ve světě, jemuž má řeholník svědčit o Kristu.

Ignácova tvůrčí zkušenost

Kategorii tvůrčí věrnosti (*creative fidelity*) uvedl do reflexe jezuitského

řádu jeho generální představený otec Peter-Hans Kolvenbach na setkání provinciálů z celého světa v Loyole na podzim roku 2000. Tento pojem znamená věrnost zakladatelské zkušenosti sv. Ignáce, která je zároveň tvořivá. Ti, kdo žijí zasvěceným způsobem života, totiž nejsou povoláni pouze k tomu, aby opakovali, co dělal jejich zakladatel, ale aby dělali to, co by pod vedením Ducha svatého dělal dnes jako odpověď na apoštolské potřeby naší doby. Otec generál vyjádřil v této souvislosti dojem, že stále existují v jezuitském životě a působení rezervy, které dokazují, že dílo obnovy a přizpůsobení moderní kultuře není dostatečné. „Musíme být radikálnější jak ve věrném návratu k našim kořenům, tak v pozornosti k výzvám přítomnosti,“ uvedl ve své úvaze před třinácti lety.

Otec Kolvenbach také poukazuje na to, že samotná zkušenost sv. Ignáce s Bohem byla navýsost tvořivá. Život Tovaryšstva Ježíšova chápal jako určitou cestu, která má jednot-

livému jezuitovi pomáhat sloužit Bohu (srov. *Form. Inst.* 1). Předpokládal, že každý jezuita natolik pokročí ve svém duchovním životě, že bude schopen po této cestě jako sv. Pavel běžet (srov. *Konst.* 582; *F/lp* 3,12–14). Rovněž od každého představeného a jeho poradců žádal, aby v modlitbě přemýšlel o oblasti či zemi, která je mu svěřena, a aby uvažoval, „čím by mohl pomáhat k dosažení toho, co si Tovaryšstvo vzalo za svůj cíl“ (*Konst.* 803), tedy hlásání evangelia.

Věrnost poslání Tovaryšstva

Věrnost v životě a působení Tovaryšstva podle otce Kolvenbacha znamená především věrnost daru Ducha svatého, který tento řád dal církvi. Nemá vidět sebe sama jako dílo lidské, ale jako dílo Boží. V odpovědnosti vůči tomuto daru je možné růst, pokud jezuité zkoumají duchovní zkušenost sv. Ignáce a jeho prvních druhů a když v modlitbě rozlišují, jak dnes učinit toto bohaté duchovní dědictví plodným.

Z duchovního odkazu sv. Ignáce vyzdvihuje dva momenty. Jednak je to vidění v La Storté, ve kterém sv. Ignác zakusil ubezpečení, že Bůh jej a Tovaryšstvo přidružil ke svému Synu nesoucímu kříž. Na tento moment navázala v moderní době 32. generální kongregace (dále GK), na které jezuité své působení nově charakterizovali jako angažování se v zápase za víru a spravedlnost. Druhým momentem je jeden z klíčových

pojmu ignaciánské tradice, totiž poslání (*missio*) – „Jezuita se stává Ježíšovým společníkem tím, že je poslán (32. GK, d. 24).“ V dnešní době jezuité vidí, že je Bůh posílá svědčit o Kristu zejména ve třech oblastech – v oblasti kultury, v oblasti sociální spravedlnosti a v oblasti mezináboženského dialogu. Všude tam chtějí být „služebníky Kristova poslání“ (34. GK).

Poslání jezuitského řádu viděl sv. Ignác vždy jako všeobecné. Neomezoval ho na určité místo nebo jednu zeměpisnou oblast, ale chápal, že jezuité jsou posláni do celého světa. Také se nikdy nenechal omezit jediným určitým dílem nebo typem apoštolátu. Jeho úhel pohledu měl vždy do šířky otevřený obzor. Proto na počátku při zakládání Tovaryšstva pouze načrtl jakési hodnotové uspořádání priorit, podle kterých se mají jezuité rozhodovat při vybírání oblastí své služby Božímu království.

První místo v této hierarchii náleží přímé službě Božího slova a pomoci lidem tak, aby se mohli osobně setkat s Kristem, jejich stvořitelem a spasitelem. Nestanovil však dopředu žádné konkrétní způsoby, jak tomuto Kristovu poslání sloužit. Proto samotné ignaciánské charizma nutí k tomu, aby jezuité byli vynalézaví a bez přestání v pohybu. Protože je ale vždy více konkrétních způsobů služby, kterým je možné se věnovat, je třeba umět rozlišovat, které si zvolit.

Tvořivost v napětí

Žádné rozlišování však není prosto napětí. Promítají se do něho nesoulady, které jsou přítomny uvnitř apoštolského způsobu zasvěceného života. Tato napětí snadno vedou ke sporům, kompromisním rozhodnutím a nejednoznačným postojům, které dokážou zkreslit smysl apoštolského působení Tovaryšstva nebo znehodnotit jeho účinek. Podle otce Kolvenbacha je zejména úlohou představených, aby se dívali, jestli v jejich provinciích existuje prostor pro rozlišování v modlitbě a pro otevřený dialog, pro sdílení a výměnu názorů, aby tak jednotliví jezuité

i celé komunity byli schopni společně nacházet cestu, jak následovat Krista a překonávat napětí a jejich negativní důsledky.

Hlavním rozlišovacím kritériem je větší všeobecné dobro. Uplatňuje se v něm další z rysů Ignácovy spirituality, jímž je princip *magis*, tedy schopnost volit si to, co více slouží Bohu, co vede k jeho větší oslavě (*ad maiorem Dei gloriam*). Důraz na větší všeobecné dobro je vodítkem i v napětí, které je charakteristické pro naši dobu, totiž mezi globální a místní úrovní skutečnosti. Vize sv. Ignáce byla od počátku a bez rozpaků celosvětová: „Podle našeho povo-

Bývalý generální představený jezuitů Peter-Hans Kolvenbach na audienci u papeže Benedikta XVI.
(Foto archiv)

lání a způsobu života musíme být stále připraveni být na cestách v nej-různějších krajích světa (*Konst.* 92).“ Sami každodenně zažíváme, že lidstvo je v pohybu mnohem více než dřív. Tváří v tvář této skutečnosti se každá nehybnost, každé sektářství stává anachronickým. V tomto duchu se jezuité snaží posilovat spolupráci mezi jednotlivými provinciemi určité oblasti a rozvíjet i aktivity na nadprovinční úrovni. I zde existují napětí, která lze ovšem překonávat vzájemnou komunikací, sdílením společných vizí a plánů a spoluúčastí na společných projektech. Smyslem je uskutečňovat společné poslání, které nám svěřil Pán Ježíš.

Projev tvořivosti

Úvaha otce Kolvenbacha o tvůrčí věrnosti končí zmíněním některých znaků toho, že uvedený princip je v životě i působení jezuitského řádu již přítomen a živ. Na prvním místě jmenuje posílené studium a bádání v oblasti pramenů ignaciánské spirituality (návrat ke kořenům), dále rostoucí množství aktivit, které se věnují podpoře a získávání povolání do Tovaryšstva, jakož i jejich přijímání a vytrvání v něm.

Za další projev tvůrčí věrnosti považuje úsilí o novou evangelizaci ve spojení s blízkostí chudým a takový způsob hlásání Krista, které není vnucováním, ale nabízením jeho radostné zvěsti. Nedílnou součástí takového hlásání je živý proces inkul-

turace. Oceňuje též rostoucí počet řeholních společenství, která komunitní život prožívají jako místo společného apoštolského poslání, jsou bratrská a misijní zároveň. Všimá si též, že v mnoha komunitách roste schopnost společného duchovního rozlišování v modlitbě, jejímž vodítkem je naslouchání Božímu slovu v Písmu.

Nástupce otce Kolvenbacha, současný generální představený otec Adolfo Nicolás, se o jeho úvahy o tvůrčí věrnosti opřel ve své poslední zprávě o stavu Tovaryšstva v Nairobi roku 2012. Kromě jiného v ní vyzdvihl další apoštolské iniciativy, které vidí jako projevy tvůrčího ducha v působení Tovaryšstva. Jmenoval nové vzdělávací iniciativy, které slouží chudým, dále takové formy služeb, které reagují na výzvy v oblastech ochrany životního prostředí a migrace; zmínil také nově vznikající programy doprovázení mladých a různé formační programy v ignaciánské spiritualitě, zvláště pro jezuitské spolupracovníky, které též využijí nová média.

Přes všechny uvedené projevy tvůrčího hledání jak sloužit Kristu a jeho poslání však zároveň platí, že stále ještě zůstává obrovský prostor pro další tvořivost, pro otevření se Bohu ještě radikálněji a velkoryseji.

Petr Havlíček SJ

Jezuité na filmovém festivalu

O tvůrčí věrnosti už kdysi psal francouzský filozof a spisovatel Gabriel Marcel. Poukazoval na to, že pravá věrnost musí být kreativní, jinak by byla jen strnulostí. Nejde jen o vztah mezi partnery, ale i o víru jako věrnost Božímu slovu v měnících se společensko-kulturních podmínkách. Jak být věrný evangelnímu poslání a zároveň odpovědět na výzvy přítomnosti?

Myšlenku tvůrčí věrnosti si osvojil i současný generální představený Adolfo Nicolás. Ve svých promluвах k jezuitům na celém světě mluví o potřebě stále tvořivosti.

Při své návštěvě české metropole na konci listopadu minulého roku promluvil o kreativitě jako důležité „výbavě“ dnešních jezuitů: „Svět se stále mění, proto se musíme snažit pružně a tvořivě hledat nové odpovědi na otázky, které se vynořují.“

Dvakrát ve Varech

Právě hledání odpovědi na výzvy přítomnosti nás před dvěma lety přivedlo do Karlových Varů. Iniciativa vzešla od filmového kritika Lukáše Jirsy, který kolegu Petra Vacíka a mě pozval v roce 2010 poprvé na Mezinárodní filmový festival, který se každoročně pořádá v tomto lázeňském městě. Zúčastnili jsme se spolu s evangelickými duchovními semináři „Spiritualita a film“. V průběhu filmové přehlídky jsme shlédli několik velmi zajímavých snímků s du-

chovním přesahem, abychom se pak mezi sebou podělili o své zážitky. Často se pak rozvinula velmi inspirační diskuze.

Mezi nejzajímavějšími filmy, které nemohly uniknout naší pozornosti, byl především „Strom života“ amerického režiséra Terrence Malicka předtím oceněný na festivalu v Cannes, komorní, ale velmi lidský „Kluk na kole“ bratří Dardennů, temná, ale velmi působivá meditace nad absencí Boha v našem světě „Turínský kůň“ maďarského tvůrce Bély Tarra nebo úsměvný opus „Habemus papam“ italského režiséra Nanniho Morettiho. Toto opulentní vizuální pohoštění nám nachystalo mnoho podnětů k meditaci.

Během festivalu jsme měli možnost si promluvit s některými tvůrci. Velmi živou debatu vyvolalo například setkání s Vítem Janečkem, tvůrcem dokumentu „Ivetka a hora“ oceněném na festivalu v Jihlavě. Neméně obohacující byla konferen-

ce o spiritualitě ve filmu, na které nechyběla ani dlouholetá umělecká ředitelka festivalu Eva Zaoralová, nebo setkání s členy Ekumenické poroty. Ta patří k nestatutárním porotám a na přehlídce v Karlových Varech posuzuje filmy už dvacet let, od roku 1994. Oceňuje takové snímky, jejichž vysoká umělecká úroveň se snoubí s kladením podstatných otázek týkajících se života člověka v současném světě a nabízí lidské hodnoty slučitelné s evangeliem. Její činnost organizují katolická asociace SIGNIS a evangelická organizace Interfilm.

Na festival do lázeňského města v západních Čechách jsme se s kolegou Petrem Vacíkem vrátili opět i letos, ovšem oba v trochu jiné roli: Petr jako koordinátor semináře Spiritualita a film, jehož se tentokrát mimo jiné zúčastnil i provinciál řádu kazatelů Benedikt Mohelník. Mým úkolem bylo posuzovat filmy jako člen Ekumenické poroty spolu s katolickým teologem Lotharem Strüberem z Německa, Helenou Zvolskou-Babickou z Československé církve husitské a německou fotografkou a novinářkou Marisou Villareale. Nakonec jsme cenu udělili

Anketa

Jana Radojčičová
herečka

Co pro tebe znamená kreativita?

Kreativita? Raději mám slovo sen. Ano, jsem žena, a i proto ráda sním. A nemohu bez snů být. Stačí mi to k tomu, abych přežila. Od malinka jsem si hrála příběhy. Měla jsem celé město v krabicích od bot a v něm plno lidí a zvířat. Vždycky ze školy jsem se těšila, až z pod postele vytáhnu krabice a bude pokračovat příběh. Později jsem ty příběhy zkoušela psát a doprovázet kresbami. A pak jsem po skončení divadelní fakulty skončila v Ypsilonce. Bylo to nádherné období. Tam bylo té kreativity a snění plno.

V té době žil ještě můj tatínek, lékař. Obdivoval neustále moji kreativitu, a já byla ve svém snu. Pak tatínek náhle zemřel a začalo velmi složité období. Jenom moje snění mi zůstalo a v těch snech jsem tvořila a tvořila. A tak, když jsem v padesáti měla svoji vlastní zahradu, musela jsem se kolikrát „probudit“ a jít třeba o půlnoci přesazovat stromy. Pokaždé jsem se jim omlouvala, že půjdou jinam, a vysvětlovala, že uvidí zase jinou část zahrady a poznají nové sousedy. Bylo to vzrušující! Odměnou je mi divoká zahrada plná vůně květin a plodů.

Myslím, že každý má snít a nebát se v tom snu tvořit. A pak to přijde... Ostatně, kdo jiný je největší snílek a kreativec než ten, který nás stvořil a všechno kolem nás?

americko-švédskému snímku „Bluebird“ (Ptáče), který natočil mladý Američan Lance Edmans jako svůj režijní debut.

Tento komorní film byl jedním ze 14 snímků v hlavní soutěžní sekci a mnohé nadchl přesvědčivými hereckými výkony především v ženských rolích, jež byly právem oceněny i hlavní porotou.

Snad vůbec nejsilnějším filmovým zážitkem však byl pro mnohé z nás nejnovější snímek italského režiséra Paula Sorrentina nazvaný „Velká nádhera“. Skvělý Toni Servillo v hlavní roli, který v celém filmu prakticky „nesleze z plátna“, před-

stavuje člověka, jenž se sám označuje za krále světáků. Nepřestává však cítit hlad po duchovních věcech a marně se snaží tuto touhu naplnit povrchním životem. Setkání se světicí mu však otevře oči, takže jako by začal odhalovat smysl svého života ve „velké nádheře“, která nás obklopuje.

Tato zkušenost nás obohatila především díky setkáním a rozhovorům s lidmi velmi otevřenými, které bychom ovšem marně hledali v kostele. Znovu nám ukázala i jednu z cest, jak odpovídat na výzvy našeho „tady a teď“.

Jan Regner SJ

Anketa

Kreativita mi byla překážkou, pro kterou jsem byl jako dítě „odejit“ z LŠU pro nepřekonatelnou nechuť k dennímu drilu klavírních etud, naopak je mi požehnáním při komponování, kde mám občas zcela neidentifikovatelný a zvláštní pocit pouhého šťastného prostředníka právě zapisované proudící hudby. Tyto chvíle nepřicházejí pravidelně, ale jsou tak silné, že mi dokázaly změnit můj život a přesvědčit mě o nutnosti zůstat na volné noze bez racionální kalkulace možností obživy a jsou v intenzitě prožitku velmi podobné hluboké modlitbě.

Nutno ovšem dodat, že se ve chvílích „vystřízlivění“ pouštím do zcela racionálních pokusů obživy, o nichž ve skrytu duše tuším, že nebudou mít dlouhého trvání. Tak se stalo, že jsem například vyhrál konkurz a pak šéfoval Filharmonii Brno. Ale nevydržel jsem dlouho ubíjející úřednické povinnosti. Držela mě sice rodina, práce na baletu Čarodějův učeň a také denní styk s muzikou a skvělými muzikanty, ale cítil jsem, že ze mne prchá ono neuchopitelné okouzlení a radost z tvoření.

Ona ambivalentnost mého vztahu ke kreativě pramení právě z period „racionálního“ prozření, kdy jsem pochopil, že je nutné mít seriózní zaměstnání, než jsem podlehl nepřekonatelnému puzení k vlastní tvůrčí činnosti.

*Zbyněk Matějů
hudební skladatel*

Bez kreativity zakrní život

Charizmatický projev a kristovská vizáž Miroslava Herolda táhla na studentské mše do Brna stovky lidí. Hospodin mu nadělil mnoho talentů, a on je nezakopal, takže je jeho život naplněn tvořivostí a je rozkročen mezi mnoho zájmů a oblastí: církevní dějiny, latina, filmové dokumenty, hudba, divadlo, poezie a mnoho dalšího. Před nedávnem se přesunul z Brna do Olomouce, a tak jsme využili této příležitosti k malému poohlédnutí.

Čím pro tebe byla služba kaplana mezi brněnskými studenty? Jak na tuto zkušenost vzpomínáš?

Brno mi přirostlo k srdci. Bylo to první místo, kde jsem působil jako kněz „na plný úvazek“. Po kněžském svěcení v roce 2006 jsem několik let ještě studoval, navíc to bylo v Římě, v odlišném kulturním i církevním prostředí, než jaké mě čekalo po návratu do vlasti. V Brně jsem tedy měl v přímé pastoraaci možnost načerpat velmi cenné, v některých ohledech nepostradatelné zkušenosti pro svůj kněžský i řeholní život a zároveň jsem mohl ještě hlouběji poznat církevní realie naší země.

Mým posláním bylo věnovat se vysokoškolským studentům, nicméně tím se má kněžská služba nevyčerpávala. Brněnský kostel našeho řádu je otevřen široké veřejnosti a stal se pro mě branou, kterou jsem vstoupil do kontaktu s celou řadou lidí, věřících i hledajících, studentů, ale i osob, které bychom v kategorii vysokoškoláků nehledali. S mnoha lidmi jsem se samozřejmě seznámil i mimo kostel, a v Brně bylo takových příležitostí nesčetně. Přitom jsem však kladl důraz na spolupráci s brněnským Vysokoškolským katolickým hnutím, jehož činnost se v sepětí s jezuitu utěšeně rozvíjí už přes dvacet let, a snažil jsem se být přednostně k dispozici mladým lidem, kteří v Brně na školách procházejí intelektuální formací.

Za tři léta pastoraace v Brně jsem Bohu vděčný, že mě – převážně skrze setkání s lidmi – mnohému naučil. Za to jsem vděčný i těm, s nimiž jsem se setkal. To, co mě zvláště těší, je skutečnost, že jsem z Brna odešel s neumenšeným odhodláním ke kněžské službě. Přitom mám dojem, že tato touha je vyspělejší, zbavená některých omylů a iluzí, má jasnější obrysy.

Z čeho ses po dobu svého brněnského působení nejvíce těšil, a co tě naopak obtěžovalo či trápilo?

Asi bych nedokázal zjistit, co mě těšilo nejvíc, ale vím jistě, že mi zvláštní radost působilo, když jsem se stal svědkem Božího jednání v životě druhého člověka. Jsem přesvědčen, že jsem byl svědkem zázraků. Kolik rozhovorů, zpovědí, modliteb, situací, životních zvratů jasně ukázalo, jak je Bůh velkorysý, všemocný, ale hlavně milující!

Ještě mě napadá, že si na brněnském pobytu vážím také setkávání s lidmi mimo „úředně vymezitelnou“ církev. Většinu řeholního života jsem strávil za zdmi řádových domů nebo v prostředí silně katolickém. V Brně jsem měl možnost se setkávat i s lidmi, kteří se ke katolické církvi nehlásí. Bylo to obohacující. Občas se zadívat na nás katolíky z jiného úhlu, s odstupem, přemýšlet nad podnětnými poznámkami pronesenými na naši adresu. Pomohlo mi to zbavit se jisté naivity, přehodnotit postoje, přestat se uzavírat v dobře známém, domácím prostředí. A hlavně mě to burcovalo k tomu, abych hledal nový slovník, nové způsoby, jak se podělit o Kristovo evangelium.

A co mě trápilo? Nazval bych to „porodními bolestmi“ kněžské pastorace. Na jednu stranu jsem musel vyhodnocovat a zpracovávat vlastní omezení, omyly, popasovat se s neúspěchem, ale i nezpychnout z úspěchu. Z druhé strany jsem se snažil nezpanikařit při odhalování stinných stránek lidské po-

Miroslav Herold:
„Tvůrčí věrnost je stálá
výzva, kterou jsme
jako církev dostali do
vítku od samotného
Krista“
(Foto Karel Nováček)

vahy, která ve službě bližnímu vyplouvá na povrch. Shrnuto a podtrženo: Bylo třeba se učit sloužit, ale nebýt otrokem; milovat, ale udržet patřičné hranice; aktivně se vydávat druhým a přitom nezapomenout přijímat.

V čem vidíš hodnotu pastorače mezi studenty v dnešní době?

Myslím, že v dnešní době je pastorače vysokoškolských studentů zvlášť potřebná kvůli životní etapě, kterou tito mladí lidé prožívají. Nabývám totiž dojmu, že se za poslední dvě desetiletí posunula doba vospívání právě do věku, kdy probíhají vysokoškolská studia. Právě v tomto období se člověk ujišťuje o svém pohledu na svět, na život, komu nebo čemu bude věřit, na čem nebo na kom bude stavět. Vzdělání k tomu přispívá, avšak jen do jisté míry. Bez vnitřního, mohli bychom říci duchovního zakoušení je toto vyzrávání neúplné. Pastorační služba mezi studenty by pak, dle mého názoru, měla nabídnout pomocnou ruku při odhalování, co se vlastně v nitru člověka děje a jak je s tím možno nakládat. Je tolik závažných otázek, se kterými se studenti potýkají a které mohou hluboce ovlivnit jejich následující život. Měli by mít někoho, kdo jim bude nablízku a přijme je i s jejich hledáním.

Česká televize nedávno odvysílala už několikátý dokumentární film, v kterém jsi vystoupil a na kterém ses podílel i autorsky. Co nového jsi během přípravy a natáčení tohoto dokumentu pochopil?

Došlo mi se zvláštní intenzitou, jak potřebná je soudružnost a spolupráce týmu, který má na svět přivést společné dílo. S výsledkem jsem velmi spokojen a pevně doufám, že poslouží ke cti slovanských apoštolů Cyrila a Metoděje a k osvěžení poselství, které našim předkům před 1150 lety přinesli.

Čím tě práce v médiích a na dokumentech obohacuje? Nakolik si myslíš, že je dnes důležité, aby se představitelé církve a křesťané obecně na tomto poli angažovali?

Činnost v médiích mě obohacuje především tím, že mě nutí znovu a znovu promýšlet a duchovně zkoumat způsoby, jak divákům a posluchačům sdělit, co považuji za životní poklad, tedy, že Bůh nejenom jest, ale že i působí v našich životech a že jeho přijetím se neumenšuje lidská důstojnost, nýbrž nabývá svého pravého lesku. Je třeba toto přesvědčení víry a životní zkušenosti znovu a znovu sdělovat. A proč k tomu nevyužít veřejné sdělovací prostředky? Nepochybuji, že kdyby dnes žil třeba takový sv. Pavel, určitě bychom ho viděli na televizních obrazovkách a měl by svůj blog na internetu. A byl by to

on, kdo by nás začal přesvědčovat, že bychom o Kristu měli dát světu vědět i skrze média. Vždyť ta mají obrovský potenciál a církev by v nich měla vidět šanci pro účinnější evangelizaci.

Stíháš se při své vytíženosti věnovat i své velké zálibě, církevní historii?

V tuto chvíli můj zájem o církevní historii už není pouhou zálibou, ale je součástí poslání, které dostávám na své cestě řeholním životem. Navazuji tak na poslední římská studia, kdy jsem se věnoval dějinám umění a specializoval právě v oboru církevních dějin. Nyní mě čeká doktorská práce z historie, pro kterou začínám budovat základy. Olomoucká komunita, ve které od května žiji, je pro tento záměr ideálním prostředím.

Ignaciánská spiritualita jasně ukazuje, že i vědecká činnost může být službou Bohu a člověku, že může být součástí duchovního života. Studium historie mě obohacuje jak v kněžském působení, tak i v práci pro média.

V posledních letech se v našich jezuitských dokumentech objevuje pojem „tvůrčí věrnost“. Jak mu rozumíš a co pro tebe znamená?

Tvůrčí věrnost je stálá výzva, kterou jsme jako církev dostali do vínku od samotného Krista. Svěřil nám poklad víry, chce, abychom si ho neponechali jen pro sebe, nýbrž abychom o něm vydávali svědectví. Je třeba víru předávat věrně, ale přitom tvůrčím způsobem. Zkoumat, co starého, věky prozkoušeného při sdílení víry druhým lidem je stále použitelné, hledat však také nové cesty šité na míru době, v níž žijeme. I sv. Cyril s Metodějem stavěli na tradici a přitom hledali nové způsoby evangelizace. A hle, na svět přišlo geniální písmo a hodnotné překlady a výsledkem je, že se k cyrilometodějské misi doposud hlásíme.

Nakolik je pro tebe důležitá kreativita v osobním životě či pastoračním úsilí?

Myslím, že odpověď vyplývá z toho, co jsem už řekl nebo naznačil. Bez tvořivosti, ovšem věrné pokladu víry, bude stagnovat a časem zakrní můj život. Bůh sám tvoří věci nové a chce, abych mu svým životem zpíval novou píseň. Mám to činit ve svých soukromých záležitostech, v kněžské i řeholní službě, ve vědecké činnosti, když něco sděluji v médiích. Ten výraz „tvůrčí věrnost“ to výtečně vystihuje. Tříbí se a roste ve vztazích, děkuji tedy za každého, koho mi Pán posílá do cesty.

Připravil Jan Regner SJ

Nádeničina a překvapení Ducha

Asi před rokem navštívil náš český terén generální představený jezuitů, P. Adolfo Nicolás. Když zavítal do Centra Aletti, kde se setkal se širokou paletou spolupracovníků z různých oborů, padl dotaz: „Co považujete u sv. Ignáce za zřídlo živosti, za to nejpodstatnější?“ Otec generál odpověděl výstižně: „Ignác má pronikavou citlivost na pohyby Pánova Ducha, která působí nekonečnou tvořivost!“

Jeho slova tak vystihují zákonitost, umožňující kreativitu: úsilí o důvěrnost s Pánem života. Zápas o vztah uschopňuje ke smysluplné činnosti. Teprve až ze zakoušeného tepu života umíme případně poté i něco pojmenovat, nebo vystihnout univerzálnější pravidla. Z tajemství propojení nitra člověka s nitrem Boha vyvstává praktičnost v denních reáliích, kreativita, která je plodná, svobodná, nikoli zotročující. Jen tento typ kreativity, řekli bychom „sálajícího života“, se nenechá znevýhodnit vnějšími okolnostmi. Ty si totiž jednoduše nevolíme, ale jsou nám svěřeny „k opracování“.

A tak zkušeností přijdeme postupně na jednoduchou pravdu: že ať jsme bohatí, nebo nuzní; ať jsme známí, nebo utopení v anonymitě; ať jsme ctěni, nebo znevažováni; ať jsme nadaní, nebo z lidského hlediska zanedbaní, nejde o výhodu či nevýhodu, ale pokud je to vše svěřova-

né Pánu, tvoří to bohatství, skrze které jsme stále vyvoláváni k tvořivosti se svým Stvořitelem! A Bůh v tomto základním pulzu života nikomu nestrání. Proces pojmově těžko vyhodnotitelný, a přesto tak konkrétní.

Pokud nebanalizujeme bohatství tradice, určitě jsme nevykázali do „nepraktických témat“ objev a zkušenosť ducha, že život Trojice je ta nejintenzivnější živoucnost vůbec. V tomto dynamickém zdroji, ve kterém se pohybujeme, se otevírají zřídla tvůrčí energie každému lidskému nitru. Kreativita totiž není program, ale život ponořený do Boha. V tomto smyslu je člověk slávou Boží a pokud dovolí, rozzáří se mu i práce pod rukama a vše kolem něj stejným Duchem, který touží proniknout z hlubin lidského nitra až na povrch těla.

Teilhardův spis *Chůť žít* postihuje tento skrytý tok živého světla, které, kamkoli pronikne, působí „věci no-

vé“. Proto základním uměním je citlivost na Pána, z čehož pak může individuálně vyrůst i pozvání k povolání umělce v nejužším slova smyslu; to je ale přidáný dar základní tvořivosti, zakódované v každém člověku, vycházejícím z ruky jediného Tvůrce a Umělce. Člověk má „tvůrčí nasazení“ v popisu své stvořenosti. Záleží na tom, jak se zkvalitňuje vztah.

Napojení na Ducha

Se vším, co pak navenek podnikáme, musíme opakovaně znovu přicházet ke Zdroji, stále se nořit do živého Boha, aby „plod práce a lidských rukou“ nevyčpěl, nezůstala pouze fasáda, bez plamenné oživující jiskry uvnitř – bez tvořivosti. Pravý hospodář solí a uchovává dílo úsilím o zdůvěrnění s Pánem.

Existují jakési věrohodné známky toho, že Pánův Duch v nás může dýchat, z našeho nitra pronikat a rozlévat se do všeho kolem, že není udušen, ale pulzuje ve všem, co podnikáme. Těmi signály ověření jsou: 1. *celistvost* ve všem, co konáme, jak uvažujeme, učíme se neposuzovat věci černobíle; 2. *úžas před stále překvapujícím životem*; 3. *realizace lásky* jako postupně dozrávající plody námahy. Přičemž plodem se nemyslí pouze viditelné kvantum, ale biblicky „nalezená perla“, pro kterou dýchám až do konce, neboť je mi svěřena. K nejvyšší formě realizace lásky patří schopnost oběti.

Růstem těchto tří oblastí dostáváme osobitý výraz, sálající tvořivost, která oceňuje a vychutnává věci zevnitř. Začínáme mít onu „pronikavou citlivost na pohyby Pánova Ducha“, a to je jediným bezpečným ověřením pravosti ve všem, co se nám v životě předkládá ke zhodnocení. Jsme skutečně tvořiví jako emauzští učedníci, kteří pravdu o tom, že „to byl Pán, kdo s nimi putoval“, nevydedukovali pouze z rozumných důvodů, ani z izolovaného citového vzplanutí, ale z pohybu orgánu milosti: „Což nám srdce nehořelo, když jsme s ním mluvili?“ Jestli putujeme správným směrem, to nám „neomylně“ potvrdí pouze nejkompetentnější garant celistvosti – srdce, do něhož se všechny lidské síly sbíhají.

Čím více se pak rozmáhá činnost nitra napojeného na Ducha, tím ochotněji nás potom Duch vrhá do nových situací, nových okolností. Jedině zkušenost spočinutí v Bohu totiž ve všem ukazuje směr: jak by se věci všedního dne měly řešit, kudy vede cesta života. Bůh nelinkuje naše životy bez naší účasti, očekává reakci, naši rostoucí důvěru, aby mohl otevřít své nitro dokořán a vydat poklady do rukou člověka, dokonce vlastní Srdce. Pokračujeme ve tvoření, které je započato. V každé činnosti se tak setkáváme s tajemstvím stvoření. Nejsme jen nástrojem, ale tvoříme společně: není Bůh a já, ale

my dva spolu a naše dílo. Tak za životem, který ve mně proudí, a za materií, která mne nese, objevuji stále výrazněji Boží Tvář. Srdce vidí Boha. Jakékoliv „dílo“, má-li mít věčnou hodnotu, roste z „kontemplativní činnosti“.

Místo své realizace v konkrétním smyslu jsem našla v *Centru Aletti*. A tvořivost v tomto místě je ověřována stejnými zákonitostmi. Učíme se tu celistvému pozývání Pána do všedních reálií, hledání Jeho tváře, abychom viděli za jevící se povrch věcí (*omnes ex integro facere*); stále intenzivněji žasneme nad nepředvídatelností Ducha, který nás vrhá do neznámých „krajín“, byť vnějškově

viděno ve stále opakovaných úkonech denních povinností; a zakoušíme plnější pokoj v tom, že člověk může Bohu důvěřovat absolutně, bez obavy, že bude podveden.

Individuální akcent

Pozoruji jednoho jezuitu, kněze v terénu, který energicky nakupuje, věčně prohlíží farní účty a kombinuje, jak zajistí pro komunitu třeba levnější potraviny. Věřím-li, že řeholníka na místo nepovolává vlastní svévole, ale otevřenost na Pánova Ducha, který mne tam chce mít, musím uznat, že také já obdivuhodně zakouším, jak mohu žít kreativitu na tom místě, kam jsem byla vržena, tedy v olomouckém Centru Aletti.

Autorka článku
Luisa Karczubová
s jezuitským
kardinálem
Tomášem Špidlíkem
(Foto archiv Centra
Aletti)

A nejen to. Sleduji-li vnitřní terén a srovnávám Aletti olomoucké s tím římským, které je spojeno s kardinálem Špidlíkem, vidím i zde různorodě zabarvené individuální akcenty, prožívané přesto v jednotě. Olomoucké Aletti vyrůstá z jinak strukturované půdy „moravského pole“, než je terén římský, což určuje odlišně akcentovaný „popis práce“. Přesto ale zakoušíme destinaci sjednocujících bodů stejně. To znamená, že si Bůh člověka vybavuje individuálně, také podle toho, co mu je vlastní – tedy ke kreativité pro Boží věci.

Co je to kreativita?

Je těžké stáhnout živost do jedné definice. Kreativitu v duchu východní spirituality, o níž tu v dědictví kardinála Špidlíka dbáme v kontextu našich západních souřadnic, nahlížím jako pulzující živost, která sama vede k tomu, čemu se máme věnovat, i když základ je neměnný. Bůh tvoří člověka tak, že ho vidí už v celku: i se vším „vybavením“, které bude ve svém životě potřebovat.

A dědictví už zmíněných kapadockých otců chce říci, že v tom, k čemu jsem povolána, teprve posléze odhaluji obrovské možnosti kreativity, která je „ušíťá“ na můj kontext. Tedy nikoli, že si předem teoreticky nadefinuji, co to je kreativita, a pak se snažím chytré poučky navléci do svého života a podle splnění nebo nesplnění představy vyhodnocuji svůj

život jako „podařený“ nebo „nepodařený“.

Moje rodina byla například z otcovy strany po celé generace kněžská (řeckokatolická). Mohu odlopnout svou identitu a říci: nebudu východní, protože to třeba momentálně není atraktivní? Kreativitu v tomto případě chápu tak, že v danostech mně svěřených budu usilovat o přemostování se západem, který je mi absolutně vlastní zase proto, že na mé východní kořeny ukápla kultura „habsburská“ v severočeských Zákupech, odkud pocházím.

A tak se dostávám k jedné z mnoha možných odpovědí, jak žiji právě tuto, a nikoli jinou tvořivost. *Přednášky na fakultě*: propojení nezbytí dodržování koncepce s únosnou, reliéfní náplní. *Formační přednášky* v několika řeholních rodinách napříč spiritualitami: propojení znalosti toho, co patří k základním pramenům dotyčných zasvěcenců, s tím, jak „problematiku“ uchopit po svém. *Agenda Centra Aletti a vnitřní chod domu*: propojení nádeničiny s obcerstvivujícími překvapeními Ducha. *Nakladatelství Refugium*: syntézová práce, která spojuje lingvistickou, odborně teologickou a osobně zkušenostní rovinu. Takto nalézám v Centru Aletti kreativní naroubování na život sám.

Luisa Karczubová

Sdílet modlitbu Tvůrce

V srdci více než deseti evropských kulturních center se můžeme setkat s mladými dobrovolníky, kteří turistům nabízejí bezplatné komentované prohlídky sakrálních historických památek. Ty nejsou prezentovány jako soubor stylů, forem, letopočtů a jmen, ale jako místo plné života, které vypráví příběh o Bohu, svatých, umělcích a objednavatelích, ale také o turistech samotných. Mladí dobrovolníci patří do mezinárodního společenství, příznačně nazvaného Živé kameny, které je dnes přítomno v Itálii, Španělsku, Německu, na Slovensku, v České republice a na Maltě. Základní kámen tohoto stále se rozrůstajícího „duchovního domu“ položil italský jezuita Jean-Paul Hernandez SJ.

Jaké poselství skrývá pojmenování Živé kameny?

Tento výraz pochází z Nového zákona, kde je chrám obrazem křesťanského společenství, a Živé kameny jsou především křesťanské společenství. Samo spojení „živé kameny“ je paradoxní, protože kámen je vnímán jako něco neživého. A tento paradox je zároveň paradoxem dobré zprávy o vzkříšení. Ten, který zemřel, žije. Výraz „živý kámen“ tedy označuje někoho, kdo prožil velikonoční události. Chce říci, že smrt nemá poslední slovo, protože to, co zemřelo, vstane z mrtvých. Proto se v Novém zákoně říká, že živé kameny jsou shromážděny okolo Ježíše Krista, který je živým kamenem *par excellence*, kamenem úhelným, jenž podpírá všechny ostatní živé kameny. Právě Jeho smrt a vzkříšení nám pomáhají přejít ze smrti do života.

Posláním Živých kamenů je tedy svědčit o velikonočních událostech?

Ano, a to svědčit o nich právě v místech, kde se biblická metafora o stavbě duchovního domu stává hmotnou skutečností, tedy v sakrálních památkách. Chceme především ukázat, že vnější křesťanský posvátný prostor, jako je kostel či kaple, je prostředkem, který má člověku pomoci ke vstupu do jeho vlastního vnitřního posvátného prostoru. Proto byly v minulosti chrámy postaveny. Živé kameny chtějí toto poselství zprostředkovat a proměnit vstup do vnějšího posvátného prostoru ve vstup do posvátného prostoru vnitřního, v setkání s Bohem.

Jak vznikla myšlenka takto netradičně, a přitom tradici věrně, prezentovat sakrální umění?

Živé kameny vznikly v letech 2003–2004 v okruhu přátel, jezuitů a studentů teologie ve Frankfurtu nad Mohanem. O tamním dómu se v mnoha komentovaných prohlídkách mluvilo jako o muzeu, jako o souboru „mrtvých kamenů“. Rozhodli jsme se proto vytvořit skupinu dobrovolníků, kteří se seznámí s historií dómu, dají se k dispozici lidem, kteří vstupují do tohoto posvátného prostoru v srdci Frankfurtu, a poví jim, že jeho kameny jsou naopak živé a volají nás k modlitbě, k setkání s Bohem.

Nakonec jsme si uvědomili, že ona skupina dobrovolníků se stala viditelným příkladem toho, co kameny chtěly říci. Chtěly mluvit o církvi jako o společenství, a dobrovolníci vytvářeli viditelné společenství, viditelnou církev. Pochopili jsme, že kostely jsou skutečně obrazem církevního společenství a že všechny výzdobné prvky jsou jeho autobiografií. A že proto pouze při formování společenství můžeme existenciálně pochopit, jaké je poselství křesťanského posvátného prostoru.

Jak projekt pokračoval, když ses vrátil do Itálie?

Když jsem se vrátil do Itálie, začaly od roku 2008 vznikat skupinky Živých kamenů i tam. Zrodily se z touhy mladých lidí zvěstovat krásu víry a zbourat falešné představy, které dnešní lidé často mají o Bohu a o církvi. Tito lidé, velmi vzdálení církvi či víře, jako turisté sami přicházejí do našich kostelů a obdivují jejich krásu, ale nenacházejí tu pravou krásu církve, kterou je víra, přítomnost Ježíše Krista a křesťanské společenství.

Jak smutný je kostel, ve kterém na ně nikdo nečeká, kde není společenství, které by tyto nevěřící nebo hledající dokázalo přijmout. Stále více se rozmáhající církevní turistika je jakýmsi znamením času. Svědčí o touze současného člověka pochopit nejhlubší smysl svého každodenního života. A my máme v rukou poklad, kterým můžeme na toto zoufalé hledání odpovědět.

Živé kameny mají původ v jezuitském prostředí. Najdeme v nich něco specificky ignaciánského?

Typicky ignaciánské je už jejich pozitivní chápání kultury. Sv. Ignác nás učí tomu, co nazývá *praesupponendum positivum*, tedy smýšlet *a priori* kladně o lidské skutečnosti, o tom, co člověk dělá. Neznamená to nebýt kritický, ale vnímat krásu člověka. Sv. Ignác nás také vybízí, abychom hledali a nalézali Boha ve všech věcech. A v lidské kultuře je přítomno neobyčejné duchovní hledání, které v jádru představuje hledání Boha. Dále sv. Ignác pracuje s ob-

razy a představivosti. V jeho Duchovních cvičeních se člověk učí modlit se za využití imaginace, když si vytváří jakousi vnitřní ikonu výjevu, nad kterým chce rozjímat. Duchovní cvičení jsou vnitřní přípravou na kontemplování uměleckého díla a díky nim můžeme pochopit, že umělecké dílo je viditelnou modlitbou svého tvůrce. Čist sakrální umění tedy znamená vstoupit do modlitby umělce, je to sdílení, které přesahuje staletí.

Můžeš uvést příklad takové modlitby?

U děl moderní doby, jako je např. Caravaggiův obraz Stětí sv. Jana Křtitele na Maltě, můžeme vstoupit do osobní modlitby umělce, do jeho hledání Boha a smyslu života. U starších uměleckých děl vstupujeme do modlitby církevního společenství, které dílo vytvořilo jako obraz sebe samotného a proto, aby ho přivádělo k modlitbě. Například vyobrazení otevřeného nebe v bazilice Sant'Apollinare in Classe v Ravenně ukazuje, jak tamní křesťanské společenství prožívalo eucharistii, jak se vidělo s proměněným Kristem na hoře Tábor. Devadesát devět hvězd na otevřeném nebi zároveň představuje devadesát devět oveček, které dobrý pastýř zanechá, aby se vydal hledat tu poslední ztracenou. Výjev je podán interaktivně – ona poslední ovečka není na mozaice vyobrazena, nýbrž je jí sám divák, který se účastní mše.

Jaké „plody“ už Živé kameny přinesly?

To, co z prohlídek zůstává v turistech, je obestřeno tajemstvím. Naše služba znamená zadarmo sázet na poli, které už nikdy neuvídíme, protože turisté

Jean-Paul Hernandez:
„Živé kameny jsou především obrazem křesťanského společenství.“
Projekt Živé kameny
v italské Ravenně
(Foto archiv)

přicházejí a odcházejí a my se většinou nedozvíme, jestli a jak v nich vzklíčilo slovo, které od nás uslyšeli. Často se ale setkáváme s tím, že lidé jsou našimi prohlídkami velmi překvapeni – neočekávali je totiž. Přišli do kostela prostě jen proto, aby si ho prohlédli, a naráz je tam někdo zadarmo provede. To se hluboce dotkne jejich srdce. Mnohdy jsou šokováni skutečností, že za prohlídky neplatí. Na radikální bezplatnost klademe velký důraz, protože Dobrá zpráva je pro každého a zdarma. Dnešní lidé jsou zvyklí, že za všechno musí platit. Když něco dostanou zadarmo, vyvede je to z rovnováhy, a to může vést k prvnímu kroku na jejich nové cestě. Ze svědectví některých turistů víme, že naše prohlídka znamenala začátek jejich duchovního hledání či života v křesťanském společenství.

Co Živé kameny přinesly samotným dobrovolníkům?

Mnozí zde našli svůj duchovní domov, kde se mohou sdílet a společně sloužit. Tato služba představuje apoštolát – zvěstování víry. Dnes je velmi potřeba, aby mladí lidé byli protagonisty zvěstování víry, protože nedostatek víry je největší chudobou současné doby. Když se mladý člověk stane apoštolem víry, odehraje se v jeho nitru něco velmi silného. Při doprovázení dobrovolníků z Živých kamenů jasně vnímám, jak vyrostli ve víře, že objevili hloubku evangelia, jejich modlitba získala novou kvalitu a zakořenila v nich radost z víry.

Dále je Živé kameny obohacují také na rovině intelektuální. Dotýkáme se mnoha odvětví teologie, protože dobrovolníci potřebují seriózní formaci, aby byli schopni odpovídat na pochybnosti ve víře dnešních lidí. Někdy mi téměř přijde, že teologie, kterou předávám Živým kamenům, je živější než teologie, kterou jsem vyučoval na teologické fakultě, právě proto, že má mladým lidem pomoci vstoupit do přímého dialogu s hledajícími a nevěřícími.

Letošního roku jste začali svou službu v Santiagu de Compostela. V čem byla tato zkušenost významná?

Poprvé jsme působili na místě, kde do kostela nepřichází pouze turista, ale také poutník – člověk, který vykonal dlouhou cestu a už má za sebou silný lidský a duchovní zážitek. Není třeba vysvětlovat mu mnoho věcí, ale především ho přijmout a naslouchat mu a teprve potom mu naznačit, že jeho vyprávění lze také vyjádřit obrazy, a to třeba právě těmi, které má před očima při vstupu do katedrály. Odhalovat společně toto spojení uměleckého díla se zkušeností poutníka bylo velmi krásné. Naslouchali jsme svědectvím mnoha lidí, kteří se na pouti do Santiaga často vůbec poprvé setkali s Pánem. Byli

jsme prvními svědky prvotních duchovních zkušeností těchto hledačů Boha, kterými jsou poutníci.

S jakými novými touhami se vracíte z tohoto „konce světa“?

Stejně jako poutníci i my se vracíme jistým způsobem proměnění. Zjistili jsme, že Živé kameny jsou mnohem více, než jsme si mysleli. Pro mne osobně byla velmi silná intuice jednoho jezuitu, který nás v Santiagu navštívil a který trval na tom, že podmínkou pro existenci krásy je společenství. Když se vytváří společenství, začíná umělecké dílo mluvit samo, aniž by k tomu bylo potřeba nějak moc vysvětlování. To pro mne bylo velkým darem, který jsem v Santiagu obdržel.

Naše zkušenost se životem ve společenství, při každodenní modlitbě, společné službě, sdílení i těžkostech, tam byla hodně silná. Toto je velké bohatství, které bychom chtěli přinést také do našich domácích komunit. Abychom si i tam uvědomili, jak důležité je vytvářet společenství, protože čím více jsme opravdovým společenstvím, tím intenzivněji prožíváme jeho krásu. A tím více také umělecká díla, které chceme objasňovat, mluví sama, protože my již jsme jejich překladem či živou interpretací, my sami jsme skutečnými živými kameny.

Další touhou je nemít strach z míst na hranicích. Santiago je složité místo, protože pouť je možno interpretovat mnoha způsoby. Je to typické místo postmoderny, kde je přítomno duchovno, ale často ne v biblickém křesťanském smyslu. Myslím, že Živé kameny mají být právě na těchto hranicích, odvážit se usilovat o víc, otevírat se větším závazkům, nebát se „zapálit svět“.

Připravila Lenka Češková

Jean-Paul Hernandez SJ se narodil roku 1968 v Bernu. Ve Fribourgu vystudoval klasickou filologii. Do Tovaryšstva Ježíšova vstoupil roku 1992. Po absolvování filozofie v Padově studoval teologii v Neapoli a v doktorském studiu pokračoval ve Frankfurtu nad Mohanem. Od roku 2004 působí v italské Bologni, kde dává duchovní cvičení a věnuje se pastorační univerzitní mládeži. Je autorem několika publikací o sakrálním umění.

Koniáš bez předsudků

Krátké věčného spasení upamatování

K životu a době jezuity
Antonína Koniáše

Praha, Ústav pro českou literaturu AV ČR 2013.
196 s. ISBN 978-80-85778-91-5.

Slova *jezuita* a *koniáš* v povědomí české veřejnosti většinou naprosto splývají jako nálepky, o jejichž smyslu zdánlivě není třeba diskutovat. Historická postava jezuity Antonína Koniáše si naopak seriózní debatu zaslouží. Už proto, že dodnes neexistuje vědecká monografie, která by se jí dostatečně věnovala. V devadesátých letech sice vyšla kniha Jiřího Bílého, její kvalita ale byla značně kolísavá. Ve skutečnosti se totiž jednalo o plagiát nevydaného staršího rukopisu Josefa Cyrila Kebrleho, diletuujícího historika.

S odstupem sedmnácti let se nyní na pultech knihkupectví konečně objevuje publikace, která tento deficit nemálo napravuje.

Představovaná kniha je výsledkem opravdové odborné debaty. Stojí za ní zájem skupiny badatelů, kteří se věnují dějinám raného novověku. Jde vlastně o sborník příspěvků, které jsou ovocem „koniášovského“ kolokvia, uspořádaného téměř před třemi lety.

Co v něm tedy čtenář nalezne? Seznámení s náboženskou situací v Čechách za vlády Karla VI., příspěvky o tzv. diecézních (tj. rekatolizačních) a kajících misiích v Čechách a na Moravě. Dále rozbor vztahu Antonína Koniáše ke knihám ať jako cenzora, tak jako literárního tvůrce (kazatele, hymnografa). Nakonec zde najde i příspěvky o ozvěnách koniášovského tématu v české kultuře 20. století (u Josefa Váchala a ve filmu *Temno*).

Čtenář tedy v knize nenajde Koniášův životopis, zato získá fundovaný náhled do celé šíře témat, která tato postava reprezentuje. A také opodstatněnou naději, že se jednou dočká i kvalitní Koniášovy monografie.

Petr Havlíček SJ

Anotace

František – Jorge Mario Bergoglio

Pokora, cesta k Bohu

Dórotheos z Gazy

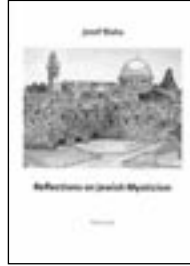
O obviňování sebe sama

Nakladatelství Paulínky, Praha 2013

ISBN 978-80-7450-095-4

Jedna z prvních knih, která se objevila po zvolení argentinského kardinála Bergoglia papežem na pultech českých knihkupectví, je tato malá a útlá brožura.

Autor v ní čerpá z bohatství prastaré duchovní praxe otců pouště a předkládá nám spis Dórothea z Gazy O obviňování sebe sama. Vytýčuje tak stále velmi aktuální cestu autentické křesťanské ctnosti, která je základem duchovního života i každého skutečného společenství. Pokora vytváří prostor pro Boží milosrdenství. „Ten, kdo dokáže obviňovat sám sebe, se bude k druhým vždy chovat jako jejich bližní,“ uzavírá svůj komentář k starobylému spisu kardinál Bergoglio.

Josef Blaha

Reflections on Jewish Mysticism

PB tisk, Příbram 2013

ISBN 978-80-260-3901-3

Specialista na judaismus a neúnavný spisovatel Josef Blaha vydal další, tentokrát anglický text o židovské kabale a mysticismu. Je to už třetí kniha, kterou autor věnoval tomuto tématu. Dotýká se zároveň i židovské literatury a poezie a hledá průsečíky a styčné plochy. Blaha je přesvědčen, že kabala může být inspirací i pro současného člověka. Ve své knize se dotýká také duchovního odkazu, který za sebou zanechal slavný Maharal, Rabi Löw, který žil v Praze v 16. století. Nechybí ani odkazy na současnou filozofii, zejména Levinase a Heideggera, nebo gnostické či novoplatonské myšlení. Publikaci ocení všichni, kdo se zajímají o židovský způsob myšlení a sledují autorův tvůrčí rozlet.

Nadšení a pochybnost

Nedávno vyšla v Nakladatelství Triáda ve spolupráci s Centrem teologie a umění při KTF UK kniha Nadšení a pochybnost: Nové umění ve starém kostele. Jejího autora, německého jezuitu Friedhelma Mennekese, jsme vám formou rozhovoru na stránkách bulletinu Jezuité 4/2010 již představili. Jde o první díl výboru autorových textů o současném umění. S laskavým svolením pořadatele výboru Norberta Schmidta vám přinášíme předmluvu knihy. Ta totiž ve zkratce vykresluje výstižný miniportrét našeho německého spolubratra a shrnuje, proč je přinejmenším inspirativní se s jeho myšlenkami a působením seznámit.

„Dějiny křesťanské ikonografie jako ilustrace víry definitivně skončily.“ – „Umění a víra by se navzájem měly zpochybňovat, lépe robustně než upejpavě.“ – „Smysl umění spočívá v obnoveném vidění, a ne ve vlastnění jednoho či více děl.“ Autor těchto hranatých výroků, a textů shromážděných v přítomné knize, vyzařuje celou svou postavou silnou nakažlivou razanci a jednoznačnost. Fascinoval mě od prvního setkání. Vlastně mnohem dřív, už od okamžiku, kdy jsem v jednom časopise objevil fotografii jeho radikálně vyprázdněného kostela sv. Petra v Kolíně nad Rýnem. Ačkoli jde o rekonstrukci pozdně gotické stavby, považuji jej stále za nejmodernější a nejodvážnější liturgický prostor současnosti. Okamžitě mě zajímalo, kdo tohle dokázal.

Kladl jsem si tehdy také otázku, zda dnes ještě existuje člověk, který má stejně hluboký a bezprostřední vhled jak do světa víry a teologie, tak do světa současného umění a kultury, člověk se synoptickým pohledem do světů, které se více než dvě stě let neodvratně rozcházejí, mezi nimiž, zdá se, zeje nepřekonatelná propast. Ptal jsem se, zda i dnes žije někdo jako teolog a filozof Romano Guardini, který od dvacátých let minulého století pečlivě sledoval soudobé umění, zcela zásadně ovlivnil liturgické hnutí a s architektem Rudolfem Schwarzem stál u zrodu průlomových projektů německé sakrální architektury. Myslím především na liturgické prostory na mládežnickém hradě Rotherfels či kostel Božího Těla v Cáchách. Chtěl jsem zjistit, zda existuje někdo podobný dominikánu Marie-

-Alain Couturierovi, který v padesátých letech ve Francii dokázal navázat dialog s umělci jako Henri Matisse, Pablo Picasso, Fernand Léger či Le Corbusier. Z jejich setkání vyrostla přední díla světového umění: výzdoba kostela v Assy, Audincourtu, kaple v Ronchamp či klášter La Tourette. Žije dnes ještě někdo jako Mons. Otto Mauer, papežský prelát a dómský kazatel, který v šedesátých a sedmdesátých letech vedl nejavantgardnější vídeňskou Galerii u Sv. Štěpána a byl zván na prvořadá světová sympozia a promluvy v prestižních evropských galeriích?

Výlet do světa současného umění

Jezuita Friedhelm Mennekes stojí v této řadě postav. Rozkročený mezi dvěma světy dokázal vytvořit ve svém kostele prostor, kde se sta-

robylým chrámem a jeho tradičními obsahy potýkaly přední osobnosti současné umělecké scény. A nejen to, současné umění následně tento prostor a charakter slavení liturgie významně ovlivnilo. Friedhelm Mennekes se stal respektovaným a vyhledávaným řečníkem, přednášejícím, diskutérem, přítelem... a i zpovědníkem v tom nejšířším slova smyslu. Mnozí oceňují především jeho schopnost srozumitelně a živě přiblížit smysl konkrétního uměleckého díla.

Setkání s německým jezuitou bylo pro mne v první řadě výletem do světa současného umění, přesněji k těm jeho hloubkám, kde se znovu otevírají ty nejzákladnější lidské otázky, otázky, mezi kterými má místo i ta po smyslu a možnostech transcen-

Umělecká intervence japonského umělce Motoie Yamamoty v jezuitském kostele sv. Petra v Kolíně nad Rýnem (Foto archiv)

dence. Objevil mi podstatu a nadšení pro umění Anishe Kapoora, Josepha Beuyse, Jamese Lee Byarse, Paula Theka a celé řady dalších mistrů... Mennekesovy texty nejsou v žádném případě neutrální akademické staté, ale jsou to vždy záznamy jedinečných setkání, podmíněné fascinací, nadšením či touhou přijít k věcem a lidem ještě nějakým způsobem blíž. Jsou podmíněné hlodajícími otázkami a pochybnostmi, které představují – jak Mennekes s oblibou šibalsky cituje papeže Benedikta XVI. – výsostné místo komunikace. Proto se také klíčovým žánrem a současně základním nástrojem poznání pro našeho autora stalo interview, rozhovor.

Friedhelm Mennekes je především stavitelem mostů, mužem akce a činu. Jako u každého správného agenta není jeho pole působnosti omezeno žádnou hranicí. Často pobývá v USA, pravidelně jezdí do Iráku, dobře zná Polsko i celý románský svět. Přesvědčit ho k opětovným návštěvám Prahy tedy nebylo tak obtížné. A nezůstalo jen u přednášek. Inspirováni paterem Mennekesem jsme získali v akademickém kostele Nejsvětějšího Salvátora v Praze větší odvahu k pořádání uměleckých a liturgických intervencí přímo v centrálním prostoru kostela. Na jeho podnět byl upraven tamní presbytář a do Prahy začaly i díky němu přijíždět

další inspirativní osobnosti ze zahraničí.

Předloženým výborem bychom chtěli české čtenáře ještě šířeji seznámit s Mennekesovým světem a zároveň nabídnout vhled do myšlení nejzajímavějších umělců současnosti. Výbor obsahuje jak podrobné studie, příležitostné eseje, tak velice intimní rozhovory. Věříme, že všechny dokáží přiblížit ono bezprostřední nadšení i pochybování a také vědomí, že umění není nic abstraktního, ale vždy velice konkrétní fyzická skutečnost, která však dokáže rozeznít ty nejhlubší a nejobecnější lidské roviny. První díl výboru krouží kolem Mennekesovy aktivní činnosti intervencí současného umění do sakrálního prostoru, nejdříve v kostele sv. Marka ve Frankfurtu na předměstí Nied, a pak především v dnes již slavné Stanici umění sv. Petra. Druhý díl výboru bude sledovat Mennekesovy cesty a setkání ve velkém světě současného umění. Tato hlediska roztrídění textů však nejsou hlediska výlučná, oba pestré koberce utkané z různobarevných vláken se samozřejmě navzájem svobodně prostupují a doplňují.

Jsem rád, že tato kniha vychází právě k 25. výročí založení Stanice umění v Kolíně nad Rýnem a sama tak svým způsobem opět prodlužuje započatý za-hraniční rozhovor.

Norbert Schmidt

Mučedník totality otec Zgarbík

Na konci srpna jsme si připomněli 100. výročí od narození jednoho z nejvýznamnějších českých mučedníků z doby komunizmu, někdejšího jezuitského viceprovinciála Antonína Zgarbíka. Při té příležitosti byly přeneseny jeho tělesné ostatky z rodných Jankovic na Velehrad a 25. srpna byly uloženy na místním hřbitově. Slavnostní bohoslužbě od 15 hodin předsedal představený české jezuitské provincie Josef Stuchlý. V promluvě na zesnulého zavzpomínal prof. Ludvík Armbruster.

P. Antonín Zgarbík se narodil 27. srpna 1913 v Jankovicích nedaleko Velehradu. Absolvoval velehradské gymnázium, na kterém se setkal s jezuitou a kde v roce 1930 vstoupil do jejich řádového noviciátu. Následovala studia filozofie v polském Lublinu a teologie v holandském Maastrichtu. Teologii musel kvůli válečné hrozbě dokončit v Praze a v roce 1940 přijal v brněnské katedrále kněžské svěcení.

Poté působil jako socius novicmistra a v roce 1944 se stal představeným pražské komunity. Brzy však byl nacisty zatčen, odsouzen a deportován do Terezína. Po svém návratu se krátce zdržel v Praze, ale brzy odešel na Velehrad, kde se stal magistrem noviců. Také zastával funkci rektora koleje při brněnském gymnáziu, odkud byl při likvidaci mužských klášterů komunistickým režimem v dubnu 1950 odvezen do internačního tábora v Želivě. Před-

tím ho ještě tehdejší provinciál František Šilhan stačil jmenovat viceprovinciálem.

Po zrušení želivského tábora v roce 1956 byl otec Zgarbík spolu s ostatními převezen do kláštera v Králíkách. Tam byl v říjnu 1959 zatčen na základě vykonstruovaného obvinění z řízení „ilegální řádové činnosti“. V monstrprocesu spolu s dalšími členy jezuitského řádu byl 7. března 1960 odsouzen za velezradu k šestnácti letům tvrdého žaláře.

Vězněn byl střídavě na Mírově a ve Valdicích. Během této doby dostal zápal plic, a protože mu nebyla poskytována dostatečná lékařská pomoc, nemoc se spojila s těžkým astmatem. Po dlouhém naléhání jeho rodné sestry a jejích opakovaných urgencích na nejvyšších místech mu byl přerušen trest na dobu jednoho roku. Po uplynutí této doby se však navzdory přetrvávajícím obtížím musel na Mírov vrátit a brzy nato byl

Antonín Zgarbík se podle pamětníků neštil manuální práce a když bylo třeba, oblékl se do montérek a sám opravil, co si žádalo opravu
(Foto archiv)

přeložen do Valdic, kde 22. ledna 1965 zemřel v důsledku zadušení při záchvatu astmatu. Lékařská pomoc mu v této chvíli byla odepřena.

Pohřeb na Velehradě byl úmyslně na poslední chvíli zakázán, a tak byly ostatky otce Zgarbíka 29. ledna pochovány v rodných Jankovicích. Odtud pak byly na konci srpna 2013 při příležitosti 100. výročí od narození tohoto mučedníka komunistického totalitního režimu přeneseny na Velehrad za účasti rodiny a řádových spolubratří. Díky tomu se podařilo, aspoň po mnoha letech, splatit důležitý dluh a vyplnit přání zesnulého.

Vzbuzoval úctu

„Antonína Zgarbíka jsem viděl poprvé na velehradské pouti 5. července 1946,“ vzpomíná Jan Rybář. „Bohoslužbu vedl papežský internuntius Saverio Ritter, ale kázal právě Antonín Zgarbík. V té době bývalo zvykem, že kázal schopný kazatel, který

uměl oslovit lidi, a celebrujícímu prelátu to nevadilo.“ Překvapilo ho, že tento skvělý řečník bude na velehradském gymnáziu učit řečtinu. Vzal prý na sebe i další povinnost redigovat bulletin „Velehradské zprávy“. To, co by normálně zastalo několik různých lidí, stálo v roce 1946 jen na bedrech Antonína Zgarbíka.

„V jeho pokoji bylo útulno a pořádek. Ale do své pracovny pouštěl jen někoho. Byla to zároveň temná komora, krásné fotografie v bulletinu byly jeho,“ pokračuje ve svém vzpomínání otec Rybář. „Přesto, že byl Antonín Zgarbík náročný a budil respekt, vážili jsme si ho pro jeho otevřenost a přímost. Věděli jsme, že byl od nacistů vězněn a že dostal státní vyznamenání.“ Podporoval studentské aktivity, kapelu, loutkové divadlo, skauting a mnoho dalšího.

Jan Regner SJ

P. Peter Bujko SJ

16. 9. 1968–3. 9. 2013

P. Peter Bujko SJ se narodil 16. září 1968 ve Vranově nad Topľou a vyrůstal v Nové Kelči. V roce 1990 vstoupil do kněžského semináře jako bohoslovec Košické diecéze. Roku 1993 vstoupil do dvouletého jezuitského noviciátu. Po jeho ukončení pokračoval ve studiu teologie na Teologickém institutu sv. Aloise v Bratislavě (dnes Teologická fakulta Trnavské univerzity). Už během studií teologie se začal zajímat o ignaciánskou spiritualitu a duchovní cvičení. Po kněžském svěcení 27. června 1998 působil dva roky v Exercičním domě sv. Ignáce v Prešově. Jeho hlavní náplní bylo dávání duchovních cvičení a pastorační činnost v kapli sv. Ignáce exercičního domu.

V jubilejním roce 2000 navázal postgraduálním studiem teologie na Vysoké škole filozoficko-teologické Sankt Georgen ve Frankfurtu nad Mohanem. Ve svém licenciátu a doktorátu se věnoval dogmatické teologii a ignaciánské spiritualitě.

Když se v roce 2005 vrátil ze studií, představení ho jmenovali spirituálem slovenských scholastiků (mladých jezuitů ve formaci) v Brati-

slavě. Jeho úkolem bylo doprovázet mladší spolubratry, kteří absolvovali svoje filozofické a teologické studium, v lidském a duchovním rozvoji, ale také v přípravě na kněžskou službu.

Kromě toho začal přednášet dogmatickou teologii na Teologické fakultě TU v Bratislavě a na Pedagogické fakultě TU v Trnavě. Řeholní formaci završil tzv. třetí probací v Dublině na přelomu let 2007 a 2008. Po návratu navázal na své pastorační působení v koleji Nejsvětějšího Spasitele v Bratislavě jako spirituál scholastiků a také se vrátil jako přednášející na Teologickou fakultu TU v Bratislavě a na Pedagogickou fakultu TU v Trnavě.

Provinciálem byl jmenován 13. července 2009 a tento úřad vykonával od 31. října 2009. V sobotu 31. srpna 2013 musel být náhle hospitalizován s prudkými bolestmi krční páteře na neurologickém oddělení nemocnice v Dolním Kubíně, kde zemřel v časných ranních hodinách dne 3. září 2013 ve věku nedožitých 45 let. Za příčinu jeho náhlé smrti bylo lékařsky stanoveno selhání srdce (prasknutí aorty). „Jeho náhlý odchod se nás všech hluboko dotkl, ale víra v Boha a bratrský soucit nám přináší světlo naděje a důvěry,“ uvedl Peter Girašek SJ, asistent zesnulého slovenského provinciála.

Zádušní bohoslužbu za zesnulého v sobotu 7. září v 11 hodin v kostele Nejsvětějšího Spasitele v Bratislavě slavil arcibiskup Cyril Vasil' SJ s bratislavským arcibiskupem Stanislavem Zvolenským. Sklonit se v modlitbě nad rakví zesnulého bylo možné už od 8 hodin. Po mši bylo tělo otce provinciála přeneseno do jeho rodné obce Nová Kelča, kde se v neděli 8. září konala pohřební bohoslužba, které předsedal arcibiskup Bernard Bober. Na to pak navázaly příslušné obřady na místním hřbitově.

Ve své promluvě při pohřební mši otec Jozef Šuppa mimo jiné vyprávěl krátký příběh o malé studni na poušti, kde nastalo velké sucho: „Studna řekla, že nemá tolik vody jako monzunové deště, ale co má, ráda dá, a dá vše. Takové poselství nám zane-

chal otec Peter Bujko, protože dával rád a dával vše. Takový je totiž zákon skutečné lásky, která se dává buď celá, nebo není láskou.“

Jak káže řeholní právo, v případě smrti provinciála vzhledem k situaci byl jeho úřad svěřen služebně nejstaršímu členu konzultu Jozefu Šuppovi. Toho generální představený Adolfo Nicolás listem ze dne 9. září jmenoval viceprovinciálem, a tím jej pověřil řízením Slovenské provincie Tovaryšstva Ježíšova. Zároveň jmenoval P. Jozefa Kyselicu SJ a P. Viliama Karľu SJ dočasnými členy provinčního konzultu. Tento čtyřčlenný poradní sbor, do kterého patří ještě dosavadní řádní členové P. Rudolf Uher SJ a P. Peter Girašek SJ, má jako hlavní úkol připravit podklady ke jmenování nového provinciála a samozřejmě i běžnou agendu spojenou s vedením provincie.

Asistent otce generála Severin Leitner vyjádřil celé slovenské provincii hlubokou soustrast. Podle jeho slov generální kurie zahrnuje zesnulého a celou provincii do svých modliteb. „Dostali jsme velké množství soustrastných e-mailů z celého Tovaryšstva, především však od evropských provinciálů. Zpráva o úmrtí našeho otce provinciála je všechny šokovala,“ uvedl asistent slovenského provinciála Peter Girašek. „Všichni vnímáme modlitby celého řádu a mnohých našich příbuzných, přátel či známých.“

Jan Regner SJ

Zprávy

Praha

■ Poslední červencový den si jezuité opět připomněli zakladatele svého řádu sv. Ignáce. Při této příležitosti se konala večerní slavnostní bohoslužba ke cti tohoto významného světce celosvětové církve v pražském kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí. Jako poutní kazatel letos pozvání přijal P. Pavel Kuneš, který v tomto kostele působil v šedesátých letech. Večerní bohoslužbu hudebně doprovodila proslulá Mozartova Korunovačnická mše v provedení Svatoignáckého sboru, orchestru a sólistů. Po mši svatě následovalo tradiční pohostění na dvoře a v zahradě jezuitské komunity.

■ Druhá fáze rekonstrukce historických varhan v kostele sv. Ignáce na Karlově náměstí v Praze se blíží ke svému závěru. V rámci projektu obnovy varhanního stroje nabízí duchovní správa možnost symbolicky adoptovat některou z píšťal anebo také celý rejstřík a tak podpořit obnovu vzácného romantického nástroje. Rekonstrukce varhan by měla být dokončena už v říjnu a pracuje na ní známá varhanářská dílna Kánský-Brachtl z Krnova. Už byly obnoveny jednotlivé části varhanního stroje, mimo jiné i jeho píšťalový fond, který je společně se skříní

a hracím stolem památkově chráněn. Historický nástroj z roku 1912, který je dílem varhanáře Emanuela Štěpána Petra, má celkem padesát rejstříků a 3100 píšťal.

■ Na týdenní návštěvu české metropole přijel na konci srpna jezuitský kněz AMA Samy, celým jménem Arul Maria Arokiasamy. V týdnu od 26. srpna nabídl kurz meditace malé skupině zájemců. Otec AMA Samy pochází z Barmy z chudé indické rodiny. Po válce byla rodina vyhnána do Indie, až do své smrti ho vychovával jeho dědeček. Navštěvoval školu vedenou jezuitou v městě Madurai a nakonec sám do jezuitského řádu vstoupil. Když se po studiích filozofie a teologie stal knězem, stále toužil po prohloubení svého duchovního života. Žil nějaký čas jako poustevník a usadil se při jednom poutním místě. Jídlo mu nosili lidé z nedaleké vesnice. Jezuita německého původu Enomiya Lassalle mu pomohl vycestovat do Japonska, aby se tam u Yamady Koun Roshio učil cestě meditace. V roce 1982 se vrátil do jižní Indie, kde založil centrum meditace ve státě Tamilnádu.

■ Režisér Otakáro Maria Schmidt, z jehož dílny už vyšla dlouhá řada duchovních dokumentů, představil 20. června v Kině MAT novinářům

svůj nový opus „Cyril a Metoděj: Dědictví otců a matek zachovej nám, Pane!“. V dokumentárním snímku s hranými prvky vystupuje i český jezuita Miroslav Herold. Film představuje život a dílo svatých Cyrila a Metoděje v době, kdy si připomínáme 1150. výročí jejich příchodu na Velkou Moravu. Tvůrci našli zajímavý způsob, jak přiblížit tyto významné osobnosti dnešnímu člověku a ozřejmit hlavní smysl a způsob jejich mise mezi Slovy. Film odvysílala v premiéře Česká televize na svém druhém programu na začátku července. Dílo se zároveň vydalo k divákům i na DVD nosičích.

Velehrad

■ První tři dny měsíce září ve Velehradském domě sv. Cyrila a Metoděje letos již počtvrté patřily Velehradským dialogům, ekumenickému fóru začínajících teologů z České republiky a ze Slovenska. Hlavním tématem odborného semináře byla tentokrát „Křesťanská identita mezi akcí a kontemplací“. Motto setkání „Konat Boží skutky, nebo vidět jeho slávu?“ bylo inspirováno slovy Janova evangelia (srv. Jan 6,28; 1,14). Cílem přednášek, workshopů a diskuzí bylo reflektovat vztah mezi vnější, praktickou, a vnitřní, kontemplativní, složkou křesťanské identity, tedy zaměřit se na to, co dlouhá tradice křesťanského teologického myšlení postihovala v pojmech *actio* a *contemplatio*. Účastníky Velehradských dialogů jsou studenti doktorských

studijních programů na teologických fakultách v České republice i na Slovensku.

■ Ve velehradské bazilice se v den, kdy si církev v liturgii připomněla zakladatele jezuitského řádu, konal ve večerních hodinách Varhanní koncert ke cti sv. Ignáce z Loyoly. Na nově zrekonstruovaných varhanách zahrála Ludmila Macková díla takových tvůrců, jako jsou například Francois Couperin, Johann Sebastian Bach, Louis Vierne nebo Maurice Duruflé. Akci pořádala Římskokatolická farnost Velehrad v rámci oficiálního celoročního programu při příležitosti 1150. výročí od příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu.

Budkovice

■ Celkem šest turnusů rytířských táborů proběhlo letos od 29. června do 20. srpna v malé vesnici Budkovice nedaleko Ivančic u Brna. Přestože oproti minulým ročníkům byl počet táborů zvýšen, podařilo se je spolehlivě zaplnit. I letos se mladí účastníci vydali do středověku, učili se rytířským ctnostem, zejména chrabrosti ve službě králi a k Boží chvále. Dobové stany a kostýmy, meče, přilby, zbroje i historické vybavení tábora, to vše má jen umocnit dojem z tohoto výletu do snů a fantazie. Turnusy byly opět dvojího druhu – jedny pro „panošé“, kteří se teprve chtějí stát rytíři, druhé pro „veterány“, tedy pro ty, kteří už minimálně jeden tábor v minulosti absolvovali.

Klatovy

■ Jedním ze symbolů města Klatovy jsou vedle katakomb a Černé věže klatovské karafiáty, které právě letos slaví dvousté výročí. Jejich rodina se nedávno rozrostla o nový, již šedesátý osmý druh, který dostal jméno po jezuitském misionáři Vojtěchu Chanovském, zakladateli klatovské jezuitské koleje. Nový druh karafiátu poprvé vykvetl již roku 2009. Jeho pěstitel Peter Pošefka z Klatov však musel počkat další dva roky, aby měl jistotu, že se mu dílo opravdu podařilo. Tento nový karafiát je velmi vzácný tím, že jako jeden z pouhých dvou druhů na světě dokáže v době kvetení měnit svou barvu.

Trutnov

■ Skupina nadšenců v čele s Ondřejem Vašatou z Vlastivědné společnosti Krkonoš a Podkrkonoší usiluje o obnovu bývalé jezuitské rezidence ve Starém Rokytníku na Trutnovsku. Ze zchátralé barokní budovy, která pochází z poloviny 18. století, zbyly jen základy a části obvodové zdi. Zřízení stojí na malém návrší naproti kostelu sv. Šimona a Judy v bývalém panství Žireč, které v letech 1635 až 1636 přešlo do vlastnictví jezuitů z koleje u sv. Anny ve Vídni. Rezidence vznikla po roce 1740 jako letní sídlo, které řád využíval až do svého zrušení v roce 1773. Poté budova ještě několik let sloužila jako škola, než na počátku 19. století vyhořela a už nebyla nikdy obnovena.

Ružomberok

■ Na konci července se konal Středoevropský MAG+S, předprogram Národního setkání mládeže R13. Byla to jedna z evropských variant Světového dne mládeže, který se letos uskutečnil v brazilském Riu. Program, který začal už 20. července, připravili jezuité ze Slovenska a Maďarska a slovenské sestry z Congregatio Jesu. „Zúčastnilo se ho na 120 mladých ze Slovenska, Česka, Ukrajiny, Maďarska, Rumunska, Slovinska a Litvy,“ uvedl hlavní organizátor, mladý slovenský jezuita Peter Girašek. Středoevropský MAG+S s mottem „Národy nás čekají“ vyvrcholil na Národním setkání mládeže ve dnech 26. až 28. července ve slovenském Ružomberku.

Vatikán

■ Papež František přijal v pátek 7. června na zvláštní audienci zástupce jezuitských škol a jezuitské pastorače mládeže v Itálii a Albánii. Aulu Pavla VI. zaplnil asi devítitisícový zástup žáků a studentů jezuitských škol, ale také jejich rodičů, vyučujících a jezuitů, kteří se věnují mládeži. Vedle římských škol byly ve Vatikánu zastoupeny školy z Milána, Turína, Neapole a Palerma a rovněž vůbec nejstarší jezuitská škola v sicilské Messině. Přijelo také asi šedesát studentů z albánského Skadaru, ve kterém jezuité provozují školu pro mladé lidi bez rozdílu vyznání. Nechyběli bývalí žáci ignaciánských ko-

lejí, které již ukončily svou činnost, ani studující ze sítě jezuitských škol Fe y Alegría, která poskytuje vzdělání chudým dětem.

Řím

■ Papež František si svátek sv. Ignáce z Loyoly 31. července připomněl v kruhu svých spolubratří v římském kostele del Gesù. Tam u hrobu zakladatele jezuitského řádu slavil prostou mši ve stylu každodenních soukromých bohoslužeb v domě sv. Marty. Kromě více než dvou stovek jezuitů se jí zúčastnily další stovky věřících a jezuitských spolupracovníků.

■ K výzvě papeže Františka prožít sobotu 7. září jako den postu a modliteb za mír v Sýrii se připojil i generální představený jezuitského řádu Adolfo Nicolás SJ. Přestože není jeho zvykem komentovat mezinárodní scénu, vyjádřil se tentokrát k aktuální politické situaci v Sýrii, protože – jak uvádí – za současných podmínek již nelze mlčet. V rozhovoru generál zdůraznil tři základní problémy: zneužívání moci, nedostatek konkrétních informací o používání chemických zbraní v Sýrii a zvláště pak důsledky, které by vojenský zásah USA a Francie měl na obyvatele Sýrie.

Castel Gandolfo

■ Papež František navštívil v neděli 14. července odpoledne Vatikánskou observatoř, která sídlí na pozemku papežské rezidence a je spravována jezuitou. Poprvé tak papež navštívil

komunitu svých řádových spolubratří. Jezuitská komunita má mezinárodní obsazení a její představený P. José Gabriel Funes je shodou okolností stejně jako současný papež Argentinec.

Vídeň

■ O víkendu 7. až 9. června si rakouští jezuité připomněli 450. výročí od založení Rakouské provincie Tovaryšstva Ježíšova. Oslavy, jejichž hlavní téma zní „450 let působení jezuitů v Rakousku: tovaryši Ježíšovi pro dobro všech“, nabídly bohatý duchovní a kulturní program, který zahrnoval přednášky a workshopy na nejrůznější témata i modlitební vigilií. Společně s rakouskými jezuity, jejich spolupracovníky a přáteli se oslav zúčastnil i generální představený P. Adolfo Nicolás SJ.

Milán

■ Italská provincie jezuitského řádu společně s milánskou arcidiecézí založila Nadaci Carla Marii Martiniho, kterou v pátek 30. srpna na zvláštní audienci, rok od úmrtí tohoto jezuitského kardinála, představila papeži Františkovi. Nadace si klade za cíl seznamovat veřejnost s životem, dílem a zejména duchovním odkazem jezuitského pastýře a intelektuála. V čele nové instituce stojí představený italské řádové provincie Carlo Casalone. Sídlem Nadace Carla Marii Martiniho bude Kulturní centrum San Fedele poblíž stejnojmenného milánského kostela, který je svěřen

jezuitům. Oba objekty leží nedaleko milánské katedrály, kde byl emeritní arcibiskup ambrosiánské arcidiecéze pohřben vloni 3. září.

Itálie

■ Zatímco v posledních letech se italské jezuitské školy potýkaly s nedostatkem zájmu, letos naopak znamenávají opačnou tendenci. Potvrdil to agentuře Adnkronos jezuitský kněz Vitangelo Denora, delegát pro jezuitské školy v italské a albánské provincii. Podle jeho slov nejde o astronomický nárůst, nicméně se zdá, že zvolení bývalého arcibiskupa z argentinského Buenos Aires kardinála Jorgeho Bergoglia papežem mohlo podnítit zájem o vzdělávací a výchovný model řádu, ke kterému se nový Svatý otec stále hrdě hlásí.

Káhira

■ Radikální islamisté si v Egyptě vybíjejí vztek na křesťanech. Vypálili již několik kostelů a klášterů. Mezi oběťmi nepokojů je mnoho křesťanů.

Zničeny byly kostely koptské, katolické, pravoslavné i protestantské, ale také školy, kláštery či obchody křesťanů na celém území Egypta. Ve městě Minjá ve středním Egyptě, na jih od Káhiry, byla zničena i budova školy, kde působí jezuité. „Situace je tady velmi napjatá,“ říká Nabil Gabriel, představený komunity Svaté rodiny při koleji v Káhiře.

Manvi

■ Do indické Manvi se 13. srpna vydala již třetí misijní výprava. Po čtyřicet dní dobrovolníci pomáhali tamějším jezuitům v jejich působení mezi nejchudšími z chudých. Skupinu vedl mladý právník Ondřej Kolisko a doprovázel ji také slovenský jezuita Martin Halčák. Dobrovolníci se na cestu intenzivně připravovali pomocí několika víkendových setkání v Ivance při Dunaji. Díky velkorysosti dárců se podařilo také získat poměrně velkou finanční částku pro potřeby jezuitské misijní stanice.

Seznam podporovatelů od 23. května do 17. září 2013

Milena Šimánková, Praha; Radek Pavelka, Bánov u Uherského Brodu; Věra Mášková, Praha; Anna Čunková; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Kongregace školských sester de Notre Dame, Praha; Ing. Pavel Hora; Mgr. Gerik Čisáň, Černošice; Miroslava Štěrbová; Marie Nováčková, Praha; Josef Stojaspal, Dolní Němčí; Ing. František Jaroš, Praha; Sestry Římské unie řádu sv. Voršily VDF, Jiřetín pod Jedlovou; Římskokatolická farnost, Nové Město na Moravě; Josef Jakubiček, Zlín; Marta Hučínová, Praha; P. Jan Birka, Všetaty; Marie Vaňková, Bruntál; Pavel Rathouský, Rychnov nad Kněžnou; Karel Stein, Děčín-Bělá; Marie Novotná; Marie Sodomková, Praha; Lucie Štemberová, Plzeň; MUDr. Milan František Růžička, Kadaň; Ladislava Našincová, Teplice v Čechách; Vít Blaha, Vracov; Vanda Ovečková, Ostrava-Poruba; Vlastimil Šimeček; Martin Bartoš; Šamonilovi, Rájec-Jestřebí; Josef Stoklásek, Otrokovice; Josef Sýkora, Kroměříž; Štěpánka Salajková, Dolní Bojanovice; Sestry CJ, Josefův důl u Jablonce nad

Nisou; Václav Dlapka, Střelice u Brna; Lucie Slavíková; Vladimír Bouček, Kroměříž; Josef Navrátil, Brno; Ing. Štefan Richter CSc., Říčany; Marta Starečková, Klimkovice; P. Jan Kubát, Rožná; Milada Schneiderková; Karel Štáva, Smečno; Ing. František Holík, Praha; František Rada, Kelč; Ing. Jindra Grecová, Praha; Gruberová, Vrdy; Věra Blažková, Břeclav; Lumír Volný, Ostrava; Marie Bláhová, Praha; Jarmila Zindulková, Blansko; Karel Macháček, Praha; Marie Stloukalová, Brno; Martin Šnajdar, Zlín; Dr. Bernarda Dvořáková, Moravec; Cyril John, Česká Třebová; Vašíčkovi, Dolní Čermná; P. Josef Šindar, Tišnov; Karel Palata, Kelč; Jan Drobisz, Český Těšín; Zdeněk Sychra, Pardubice; Jaroslava Holá, Praha; Eva Johnová, Praha; Anna Kubíková, Tvrdonice; Václav Pomikálek, Studénka; Klášter sester Premonstrátek; Miroslav Téra, Trutnov; Květoslava Březovská; MUDr. Dagmar Pohunková, Praha; Pavel Havlíček; Marie Niedermertlová, Příbyslav; Kristina Krupová, Český Těšín; Ing. Gerard Jargus, Havířov; Roman Jurečka; Rajmund Křivánek, Velehrad; Michael Vít, Brno; Stanislav Jurčík; Libor Galatík, Praha; Václav Břich, Kropáčova Vrutice; Zdenka Cingálková, Uherský Brod; RNDr. Vladimír Navrátil, Olomouc; Bohuslava Pavlů, Brno; Jana Stradová, Olomouc; Jitka Závodná; František a Anna Bačovi, Brumov-Bylnice; Ing. Karel Voplakal CSc., Praha; Emanuel Paciška, Brno; Ing. Eliška Machová, Teplice; Marie Bručková; Bohumil Daniel, Rychnov nad Kněžnou; Josef Dušek, Hradec nad Moravicí; Václav Uhlíř, Nové Město na Moravě; Ludmila Kovaříková; Ing. Antonín Špulák, Červený Kostelec; Marie Svobodová, Jihlava; Zdenka Sefernová; Jan Blaha, Dolní Bojanovice; Karel Pažourek, Brno; Anna Petrová; Lucie Veselá; Marie Horáková, Žďár nad Sázavou; MUDr. Hana Zapletalová, Velehrad; Dr. Karel Kotyza, Prostějov; Jaromíra Matysková, Opava; Ing. Jan Kostecký, Praha; Olga Bušáková, Mostek; Jan Toman, Dolní Bojanovice; Pavel Pecháček, Praha; Prof. PhDr. Josef Unger CSc., Brno; PhDr. Anna Rollová CSc., Praha; Milena Šimánková, Praha; Libor Vašek; Pavel Merta, Miroslav; Ing. Milan Němec, Ostrava-Zábřeh; Marie Polánková, Praha; Jaroslav Vašíček, Brno; Jitka Rambousková, Spálov; Jaroslava Kalinová, Brno; Ludmila Vitteková, Lidečko; Adolfa Regnerová, Červený Kostelec; MUDr. Jan Kulhánek, Brno; Oldřich Kaplánek; Jaromír Polepil; Magda Saxlová; Manželé Moniakovi, Frýdek-Místek; MUDr. Ivan Říha, Prachatice; Hana Mrázová, Přerov; Helena Mikáčová, Velká nad Veličkou; Ing. Josef Šedivý, Moravská Nová Ves; Ing. Pavel Hora, Praha; Marie Burešová, Brno; Zdeněk Pytlík, Králupy; Milan Jelínek, Brno-Bystrc.

Všem dárcům upřímně děkujeme

Jubileá

P. Vojtěch Suchý	Děčín	8. 12.	40 let kněžství
P. Milan Glaser	Řím	3. 10.	15 let kněžství
P. Pavel Koudelka	Jiřetín pod Jedlovou	3. 10.	15 let kněžství
P. František Pevný	Brno	31. 12.	55 let v Tovaryšstvu
P. Petr Kolář	Praha	11. 10.	45 let v Tovaryšstvu
P. Jiří Šolc	Hostýn	30. 11.	45 let v Tovaryšstvu
P. Václav Ježík	Velehrad	14. 10.	40 let v Tovaryšstvu
P. Richard Čemus	Řím	17. 10.	30 let v Tovaryšstvu
P. Richard Greisiger	Hostýn	9. 11.	25 let v Tovaryšstvu
P. Stanislav Richter	Moravec	10. 11.	90 let
F. Václav Dlapka	Velehrad	9. 12.	50 let

Srdečně blahopřejeme